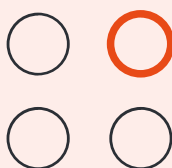
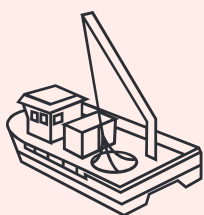
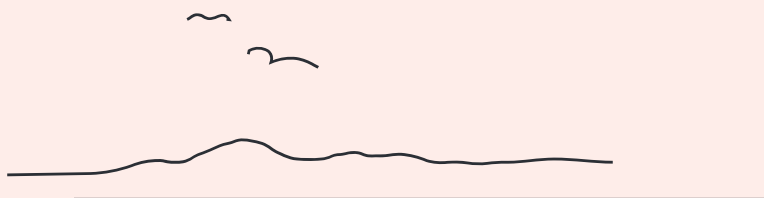

NOVA
SEA

Hørings svar – grunnrenteskatt på havbruk

Nova Sea, desember 2022

Innhold

1. Innledning	2
2. Våre forslag	2
3. Grunnrenteskatt – iverksetting fra 2024	2
3.1. Forutsigbarhet og politisk risiko	2
3.2. Grunnrente – et alternativ til vridende skatter?	3
3.3. Grunnrenten – en nøytral skatt?	4
3.4. Manglende forutgående prosess	4
4. Innspill til det foreliggende høringsnotatet	5
4.1. Provenystørrelse	5
4.2. Det totale skattetrykket	5
4.2.1. Nåværende skattemodell	5
4.2.2. Fremtidig skattemodell	7
4.2.3. Utdypende om fastsettelse av formueskatt	9
4.2.4. Regional utvikling	9
4.3. Nivået på selve grunnrenteskatten	10
4.4. Normpris - Fra Nasdaq til normprisråd	10
4.5. Utviklingskonsesjoner	11
4.6. Behandling av underskudd	12
4.7. Offshore oppdrett	12
4.8. Det grønne skiftet	13
4.9. Skjerming av de minste selskapene	13
5. Konsekvenser av forslaget	14

1. Innledning

28. september 2022 ble grunnrenteskatt på havbruk lansert av statsminister Jonas Gahr Støre og finansminister Trygve Slagsvold Vedum på en felles pressekonferanse. Høringsnotatet ble lagt frem samme dag, og fristen for å inngi hørings svar er 4. januar 2022. Ikrafttredelse for de nye skattereglene er satt til 1. januar 2022.

4. november 2019 ble «NOU 2019:18 Skattelegging av havbruk» avgitt til finansdepartementet. Flertallet i utvalget som utredet skattespørsmålet ønsket å innføre en grunnrenteskatt for oppdrettsnæringen, men et mindretall blant annet bestående av LO, NHO og KS, fant en slik skatt lite hensiktsmessig. I mai 2020 ble det klart at daværende regjering – med bred støtte i Stortinget – skrinla ideen om det som omtales som grunnrenteskatt på havbruk, men isteden innførte en annen type grunnrenteskatt gjennom en produksjonsavgift på laks.

2. Våre forslag

Først og viktigst av alt: Vi i Nova Sea kan bidra med mer skatt til fellesskapet, og i likhet med en samlet bransje signaliserer vi at vi også er positive til å bidra til det samlede skatteprovenyet på 3,8 mrd.

- Fortrinnsvis ønsker vi at skatten innføres i 2024, og at vi bruker våren 2023 til en grundig gjennomgang av hvordan en ny skatt kan innrettes.

Til det foreliggende høringsnotatet forslår vi at:

- En reduksjon i det totale skattetrykket for havbruksnæringen, med et prosentvis øvre tak.
- Procentsatsen for grunnrenteskatten reduseres betraktelig, og tilpasses ønsket proveny.
- Normprisen utgår og erstattes av faktisk oppnådd salgspris, slik at vi ikke risikerer å betale skatt av inntekter vi ikke har.
- Utviklingskonsensjoner må inngå i grunnrentebeskatningen.
- Negativ grunnrenteskatt må utbetales og ikke fremføres.
- Offshore oppdrett må sikres tilbakebetaling av negativ grunnrente.
- Investeringer i det grønne skiftet gis særskilt fradrag i grunnrenteskatteinntekten, uavhengig av hvor i verdikjeden investeringen gjøres.
- De minste selskapene gis reell skjerming for alle ulike former for grunnrenteskatt.

3. Grunnrenteskatt – iverksetting fra 2024

3.1. Forutsigbarhet og politisk risiko

I «Hurdalsplattformen – for en regjering utgått fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet», ytres blant annet at *«næringslivet skal ha stabile og konkurransedyktige skattemessige rammevilkår»*, samt at regjeringen skal *«føre en forutsigbar og ansvarlig skattepolitikk overfor næringslivet»*.

De endringer som ble foreslått over natten oppleves av bransjen verken som stabile, forutsigbare eller ansvarlige, noe også markedet har respondert på gjennom fallende verdier på børsnoterte selskaper. Bransjen beveger seg mot et landskap der politisk risiko må beregnes inn i fremtidige investeringer, innovasjon og utvikling, noe som vil påvirke bransjens evne og mulighet til fortsatt ekspansiv utvikling i fremtiden. Gjennom den foreslåtte grunnrenteskatten, innføres det en permanent usikkerhet og risiko hos oppdretterne og hos potensielle investorer.

Når det skapes usikkerhet omkring økonomisk politikk, reduseres også viljen til å investere, noe som igjen bidrar til økt arbeidsledighet (Bjørnland, 2019). Blaker, Bloom og Davies (2016) siterer forskningen til Ben Bernanke (1983): “... *(He) points out that high uncertainty gives firms an incentive to delay investment and hiring when investment projects are costly to undo or workers are costly to hire and fire*”. Videre understreker de at usikkerhet rundt skattepolitikk det som gir mest negativt utslag på bedrifters vilje til å investere.

Vi finner det bekymringsverdig at den økonomiske usikkerheten vil bestå selv etter at selve skatten er innført, da skattesats skal settes årlig av stortinget. En slik usikkerhet har bransjen vært forskånet for så langt. Det er samfunnsøkonomisk mest lønnsomt om en samlet bransje opplever ro og forutsigbarhet rundt fremtidig skattetrykk. Dette støttes også av ledende teorier omkring forutsigbarhet: “... *Of course, once uncertainty recedes, firms increase hiring and investment to meet pent-up demand*”. Bernanke (1983).

3.2. Grunnrente – et alternativ til vridende skatter?

I NOU 2019:18 leser vi følgende: «*Utvalget mener at både effektivitetshensyn og fordelingshensyn taler for at også fellesskapet får en andel av grunnrenten i næringen. Det kan gi rom for å redusere vridende skatter, bidra til omfordeling og bidra til å finansiere velferdsstaten*». Intensjonen i denne formuleringen gjentas i finansdepartementets høringsnotat om grunnrenteskatten, der det skrives at: «*grunnrente kan ilegges høy skatt uten at det svekker selskapenes investeringsinsentiver. Dermed kan andre og mer vridende skatter reduseres*».

Gitt denne formuleringen, skulle en innføring av grunnrenteskatt for oppdrettsnæringen redusert andre vridende skatter. Så har ikke skjedd, derimot har vi fått en skjerping i formuesskatten for et samlet næringsliv og særlig for oppdrettsnæringen. Gjennom økt verdsettelse av konsesjoner gitt før 1998, reduksjon av formuesrabatten, samt økningen i formuesskattesatsen har vridende skatter økt i sitt omfang, noe som påfører privateide lokale selskaper et veldig høyt skattetrykk i tillegg til grunnrenteskatten. I tillegg er ingen av de øvrige skattene redusert – snarere tvert imot; mange av dem har økt.

Det tas riktig nok til orde for at grunnrenteskatten i praksis erstatter produksjonsavgiften da produksjonsavgiften kan skrives ned krone for krone mot grunnrenteskatten, og at dette derfor er en reduksjon i vridende skatter. En slik formulering hensyntar ikke de mindre selskapene som ikke er eksponert for selve grunnrenteskatten, men som likevel må betale en annen type grunnrenteskatt gjennom en økt produksjonsavgift og den nye naturressursskatten.

3.3. Grunnrenten – en nøytral skatt?

Den foreslåtte grunnrentemodellen er utformet som en kontantstrømskatt. I teorien er dette en nøytral skatt, som skal sikre at investeringer som er lønnsomme før skatt også er lønnsomme etter skatt, og at skatten i seg selv ikke skal påvirke drifts- og investeringsbeslutninger. For den foreslåtte grunnrenteskatten sin del, finnes det flere forslag til innretning som gjør at den ikke blir nøytral. Kombinasjonen av et eventuelt grunnrenteunderskudd som fremføres istedenfor å utbetales, usikkerhet rundt hvilke investeringer på land som faktisk reduserer skattegrunnlaget, samt manglende fradrag for kjøp av konsesjoner, bidrar alle i samme retning; det fører til mindre investeringer i næringen siden mange av investeringene som var lønnsomme før skatt, ikke er lønnsomme dersom skatten blir innført slik forslaget nå foreligger. Det økte kapitalbehovet som kreves for å opprettholde investeringsrammen finnes ikke for lokalt eide oppdrettere langs kysten, og det er kun en teoretisk mulighet for å innhente dette. En produksjonssyklus av laks kan variere fra 14 til 16 måneder og er svært kapitalkrevende. Det bindes mye arbeidskapital opp i biomassen i sjø som må finansieres, og for Nova Sea kan dette variere fra 800 til 1000 millioner kroner. Dette er finanskostnader som ikke kommer til fradrag slik innretningen foreligger. Det blir derfor feil å hevde at denne skatten er nøytral.

3.4. Manglende forutgående prosess

Med bakgrunn i det brede skatteforliket i 2020, antok bransjen at grunnrenteskatt utgikk for en lengre periode. Når saken nå løftes på nytt, kom dette som lyn fra klar himmel på en samlet havbruksnæring. Dette særlig på bakgrunn av at både Arbeiderpartiet og Senterpartiet i valgkampen bedyret at de ikke ville gå noen ny runde med grunnrenteskatten.

Vi finner det uheldig at en så stor endring løftes uten forutgående drøftinger, og uten at noen av forslagene er konsekvensutredet ut over det som fremkommer i NOU-en fra 2019. Vi savner en bred forutgående prosess, der bedrifter, fagpersoner, fagforeninger og politisk nivå er involvert. I etterkant av fremleggelsen av NOU-en i 2019 ble det innført en produksjonsavgift som en form for grunnrenteskatt. I tillegg ble daværende modell for særbeskatning av havbruksnæringa gjennom grunnrenteskatt på auksjon og salg av økte tillatelser til fastpris videreført. En langt mer åpen og inkluderende prosess for innføring av grunnrenteskatt var derfor bransjens forventning til ledende politikere.

En annen tydelig utfordring med prosessen er tidspunkt for innføring og tidspunkt for høring. Grunnrenteinntekten begynner å løpe allerede 1. januar, mens høringsfristen først er 4. januar. Selve innretningen på skatten vil først bli vedtatt tidligst et halvt år etter at taksameteret startet opp – og det skaper store utfordringer, ikke minst knyttet til normprisen. De fleste bedriftene må avsette likviditet til skatteregningen gjennom hele 2023.

Utvalg om perspektiver for fremtidens skatte- og avgiftssystem (Skatteutvalget) skal gjennomføre en helhetlig gjennomgang av hele skattesystemet, og vurdere hvordan vi kan ivareta sentrale utviklingstrekk som teknologiutvikling, omstilling til grønn vekst, digitalisering og globalisering. Utvalget legger frem sitt forslag 19. desember. Det ville vært naturlig at et forslag om så store endringer i skattesystemet som foreslås, hadde blitt satt i sammenheng med dette utvalgets arbeid.

Nova Sea finner prosessen med høringsnotat, datoer for effektivering og hørings svar svært uheldig. Høringsnotatet bærer tydelig preg av manglende kunnskap om oppdrettsnæringen, dens verdikjede, og markeds- og prismekanismer. Dette har igjen medført betydelig usikkerhet, stopp i investeringer, og unødvendige permitteringsvarsler. Dette kunne vært unngått med en ryddig og åpen prosess med oppdrettsnæringen. På toppen av det hele kommer det stadige presiseringer og endringer fra departementet, noe som må sies å være svært så uvanlig, og som kun styrker vår vurdering av at grunnarbeidet i utgangspunktet er for dårlig. Vi understreker at en samlet næring har tilbudt seg å dekke nødvendig proveny i 2024, slik at en utsettelse ikke vil gi utfordringer for neste års statsbudsjett.

Nova Sea ønsker fortrinnsvis at skatten innføres i 2024, og at vi bruker våren 2023 til en grundig gjennomgang av hvordan en ny skatt kan innrettes.

4. Innspill til det foreliggende høringsnotatet

Dersom forslaget om å utsette hele implementeringen ikke imøtekommes, har vi følgende innspill til det foreliggende høringsnotatet.

4.1. Provenystørrelse

Flere ulike miljøer har regnet på det totale provenyet av det foreliggende forslaget, og lander på et proveny langt over regjeringens anslag på 3,65 eller 3,8 mrd kroner. Så lenge departementet ikke ønsker å offentliggjøre sine regnestykker, er det umulig å spore årsaken til dette gapet mellom de ulike regnestykkene, og hvorfor dette blir så ulikt.

I rapporten «Lakseskattens utfordringer» (Jr og NC Consulting, 2022) anslås det totale provenyet å være på 10 mrd kroner. Dette betyr at selve skatteprosenten må reduseres betraktelig. Vi ber om at provenyet kvalitetssikres før en eventuell innføring av grunnrenteskatten – samt at regnestykket gjøres tilgjengelig for bransjen.

4.2. Det totale skattetrykket

Selv om det er grunnrenteskatten som er ute på høring, er det det totale skattetrykket som bidrar til at vi er ekstra bekymret for vår egen og næringens videre utvikling.

Formuesskatten har økt vesentlig de to siste årene. Våre lokale eiere er satt i en posisjon der de må hente ut betydelig kapital fra Nova Sea for å kunne håndtere formuesskatten. De blir dermed en stor skattemessig ulempe for selskapet, som vi ikke ville hatt med et utenlandsk eierskap.

Vi kan ikke se at de totale skatteskjerpelsene samsvarer med ambisjonen om å sikre fortsatt mangfold og lokalt eierskap i havbruksnæringen, slik Hurdalsplattformen presiserer.

4.2.1. Nåværende skattemodell

I den offentlige diskursen rundt grunnrenteskatt, fremstilles oppdrettsbransjen ofte som en bransje med lavt skattebidrag.

Vi betaler selskapsskatt og arbeidsgiveravgift som alle bedrifter i privat næringsliv. I tillegg kommer eiendomsskatt i kommuner som har vedtatt dette. Særsilt for havbruksnæringen tilkommer eksportavgiften, produksjonsavgiften, samt skatt på kjøp av vekst til fastpris og

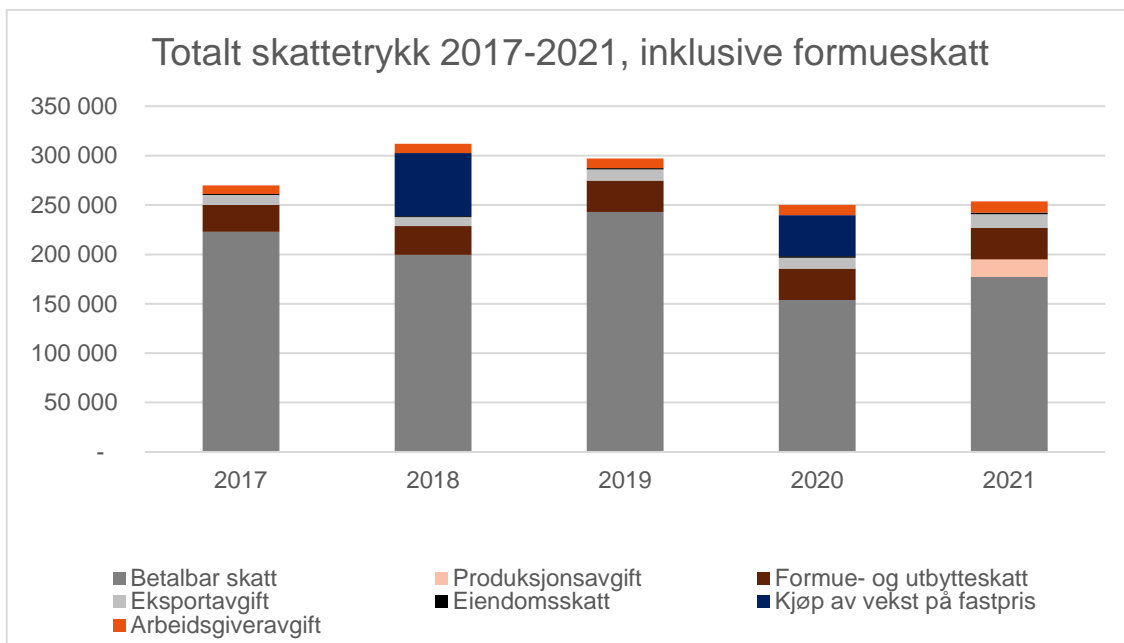
auksjon på konsesjoner. Dette betyr at oppdrettsnæringen betaler mer enn flertallet av norske bedrifter i skatt.

Følgende figur viser samlede skatter betalt av Nova Sea i perioden 2017 til 2021. Tall i tusen kr.

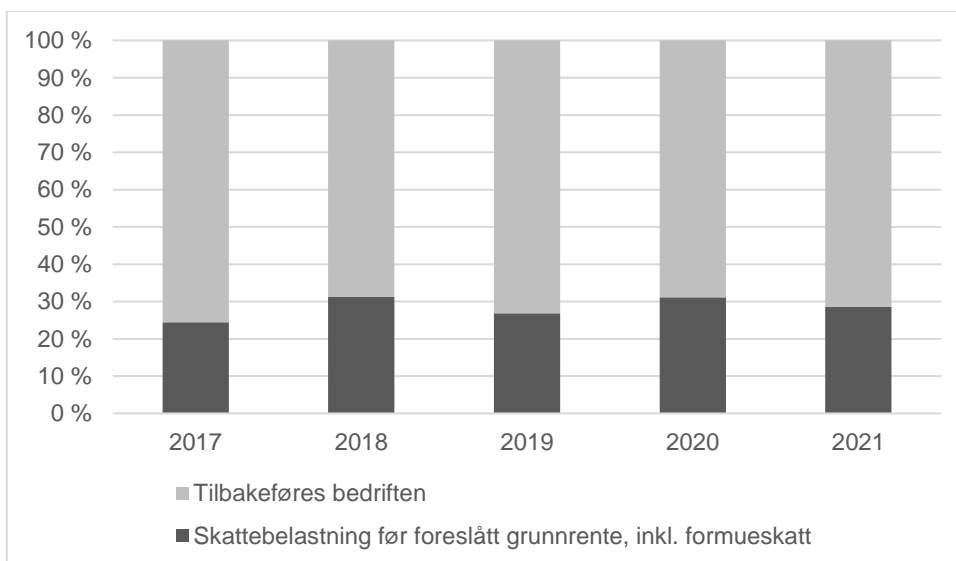
Det totale bidraget fra Nova Sea til kommuner og stat fra 2017 til 2021, er på 1,23 milliarder kroner.

Formuesskatten skatter våre eiere. Slik den er innrettet, der arbeidende kapital ikke er fritatt, må eierne våre hente sin formuesskatt fra bedriftens overskudd. Verdien av formuen som beskattes hos eierne våre, består av fisk i havet, fabrikker på land, båter i fiskefrakt, og alt som skaper verdier i bedriften, noe som gir et veldig høyt skattegrunnlag – som har økt vesentlig siste to år. Vi har inkludert formuesskatt og eiers behov for utbytte for å betale formuesskatt i figuren nedenfor. Tall i tusen kr.

Med dette inkludert, blir det samlede bidraget fra Nova Sea til stat og kommuner 1,38 milliarder kroner til sammen over siste 5 år.

Betalt skatt i prosent av totalt overskudd for perioden 2017 til 2021, vises i figuren nedenfor.

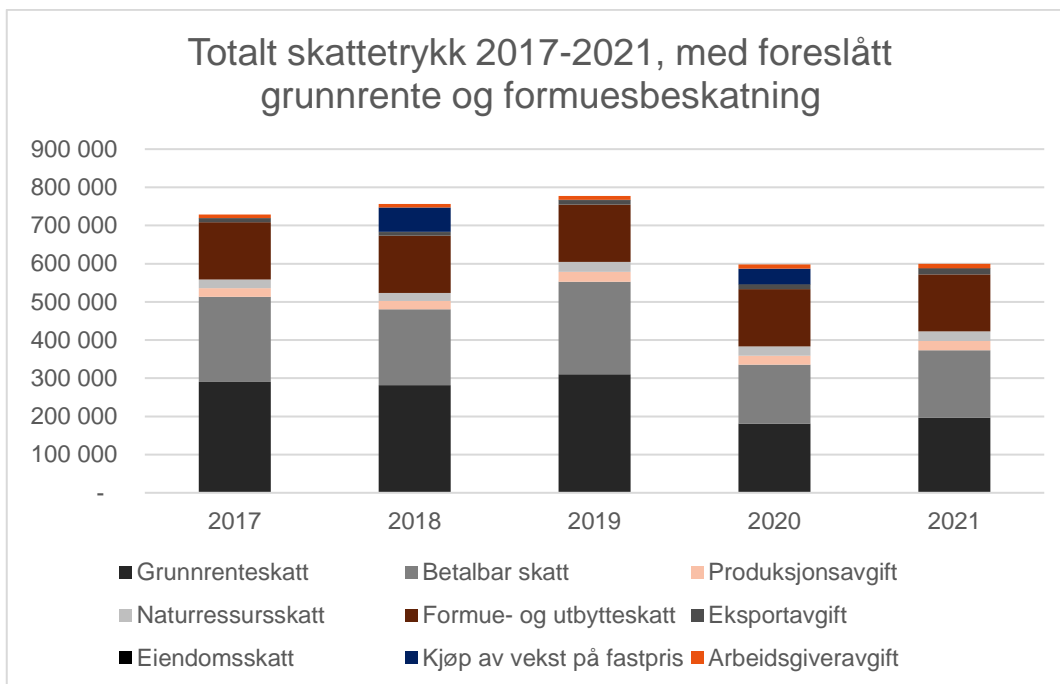

Den høyeste betalte skatteprosenten for disse årene er 31% i 2018 og i 2020, med lavest total belastning i 2017 med 24%.

4.2.2. Fremtidig skattemodell

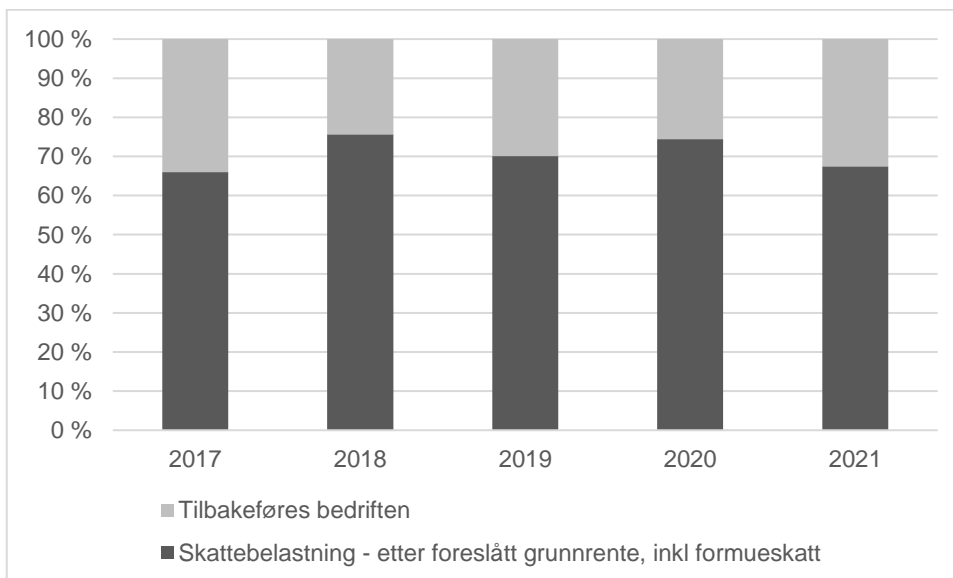
Vi har benyttet den nye skattemodellen foreslått gjennom høringsnotatet og i statsbudsjett for 2023, og kalkulert hvilket samlet skattetrykk våre egne regnskapstall for perioden 2017 til 2021 ville gitt med det nye skatteregimet.

Som dere ser av figuren vil skattetrykket øke vesentlig som følge av det nye skatteregimet. Ser vi på totalt skattebidrag for siste fem år med 2023-skatten som utgangspunkt, ville Nova Sea betalt 2,7 mrd. før formuesskatt og utbytte på denne, og 3,46 mrd dersom formuesskatt og skatt på utbytte er inkludert.

En så vesentlig endring i skattetrykket over natten, får store konsekvenser for hvordan vi kan utvikle Nova Sea i fremtiden. Det totale nye skattetrykket, vist i prosent av overskuddet for regnskapsårene 2017 til 2021, vises i denne figuren:

Prosentvis år for år gir dette oss en skattebelastning på henholdsvis 66% i 2017, 76% i 2018, 70% i 2019, 74% i 2020 og 67% i 2021.

Vi holder fast på at vi kan bidra med mer enn tidligere, men en økning i denne størrelsesorden utfordrer våre egne ekspansjonsmuligheter, og det vil redusere tilgangen på risikokapital i distriktene.

4.2.3. Utdypende om fastsettelse av formuesskatt

For 2022 utgjør formuesskatt og skatt på utbytte for å betjene formuesskatten 150 millioner kroner. Med virkning fra skatteåret 2022 har regjeringen besluttet at oppdrettstillatelser ervervet før 1998 skal medtas i formuesskattegrunnlaget. Tidligere var det kun tillatelser ervervet etter 1998 som var inkludert. For å verdsette disse tillatelsene, la regjeringen til grunn at auksjonsverdien for tillatelser skulle benyttes.

For næringen finnes en prinsipiell utfordring ved å bruke auksjonspris som grunnlag for verdsettelse av formuesskatten. Når oppdrettsaktørene byr på auksjon av ny kapasitet gjennom trafikklysmodellen, kommer betalingsvilligheten til uttrykk som marginalpris. Det betyr at man har høyere betalingsvillighet på en marginaløkning av biomasse ettersom det allerede er etablert eksisterende infrastruktur på lokaliteter og verdikjeden for øvrig. Når denne verdien tillegges samtlige konsesjoner/MTB-tonn i selskapet, gir dette en urealistisk verdsetting av formuesskatten.

Nova Sea mener at konsesjoner må verdsettes til kostpris/anskaffelseskost i formuesberegningen for å ikke være vridende og i stor uheldighet av private norske eiere. Alternativt må verdsettelse av konsesjoner komme til fradrag ved beregning av grunnrenteskattegrunnlaget basert på utlignet verdi av konsesjonene.

4.2.4. Regional utvikling

Nord-Norge har lite risikokapital og lite regionale utviklingsmidler som kan bidra til å skape regional utvikling. Dette med unntak av hva som har vært tilfellet for oppdrettsnæringen de seneste år. Nova Sea har pløyd mye av sitt overskudd tilbake i eget selskap, noe som tydelig viser seg i en veldrevet og moderne bedrift. Utbytte til våre eiere, har igjen bidratt til investeringer i nye selskaper, prosjekter, samfunnsutvikling og bolyst i våre lokalsamfunn. Mye av denne kapitalen vil forsvinne og vil etter vår vurdering og kjennskap, ikke bli erstattet av hverken statlige eller kommunale overføringer.

Lokale kulturelle, næringsmessige og utviklingsorienterte initiativ kan se dagens lys med hjelp fra Nova Sea. Vi forstår argumentasjonen for at kommunene har behov for mere midler gjennom økt skatteinngang, og derfor signaliserer vi også at vi kan bidra mer. Vi er dog bekymret for vår mulighet til å drive ekspansiv næringsutvikling i regionen, dersom det samlede skattetrykket blir så høyt som det her legges opp til. Nordland har også utfordringen med at det er få andre kapitalsterke miljøer som kan kompensere for manglende midler fra laksenæringen.

Ifølge rapporten «Lakseskattens utfordringer» (2022) signaliserer 75% av oppdretterne at det vil bli mindre direkte og indirekte bidrag til lokalsamfunnene i fremtiden. I tillegg skriver de: *«Havbruksnæringen står for store deler av verdiskapningskapitalen langs kysten. Havbruksselskapenes fremtidige kontantstrømmer etter skatt halveres, dette medfører betydelige investeringskutt i hele den industrielle og finansielle verdikjeden. Dette vil i særlig grad ramme bedriftene i distriktene og regionene utenfor Oslo. Videre betyr det redusert støtte til lokale samfunnsprosjekter og risikokapital til lokale vekstbedrifter.»*

Nova Sea ønsker en reduksjon i det totale skattetrykket for havbruksnæringen, med et prosentvis øvre tak.

4.3. Nivået på selve grunnrenteskatten

Grunnrenteskatt for oppdrettsnæringen er satt til 40%, uten noen form for trinnvis opptrapping eller alternative nivåer, og vi opplever at denne skatteprosenten er litt vilkårlig satt. Flere aktører i næringen har regnet seg frem til at 15% grunnrenteskatt vil gi ønsket proveny.

I tillegg har det vært stor usikkerhet omkring hvilke investeringer som kan gå til direkte fradrag i grunnrenteinntekten. I oktober 2022 bekreftet fiskeri- og havministeren i et møte i Bodø at ingen investeringer på land kan inngå i fradraget. Departementets svar til finanskomiteen på det samme, publisert 9. november i år, presiserer at investeringer i tilvirkning av smolt kan gå til direkte fradrag, dersom dette ikke er organisert i eget selskap. Vi finner det fremdeles uklart hvor departementet tenker skjæringspunktet for grunnrenteskattepliktig verdi ligger, og derigjennom hvilke av investeringene etter at fisken er tatt opp fra sjø som kan gå til fradrag i grunnrenteinntekten.

Vi finner det også uheldig at fradrag for investeringer i tilvirkning av smolt kun gjelder for smoltproduksjon i eget selskap. Nova Sea samarbeider tett med flere industrielle partnere om et felles selskap for tilvirkning av smolt. Dette betyr at vi blir utelukket fra muligheten til å avskrive de store investeringene vi skal gjøre i smolt fremover, og at vi skattestraffes direkte for vårt regionale utviklingssamarbeid. Et samarbeid som uten tvil har gagnet vår felles utvikling som sterke regionale selskaper.

Det er også viktig å se på samspillet mellom store helintegreerte selskaper og små selskaper som bare driver med produksjon i sjø. Mange av de store selskapene har frem til nå hatt handlingsrom til å investere i overkapasitet i deler av verdikjeden som mindre selskaper kan benytte seg av, for eksempel stamfisk, smolt, brønnbåt- og slakteritjenester. Dette har bidratt til å effektivisere havbruksnæringen og redusere ressursbruken i store deler av verdikjeden, samtidig som det gjør skillelinjene mellom egenproduksjon og kommersiell produksjon uklare. Insentivet til å tilrettelegge for de mindre selskapene blir langt lavere med innretningen på den nye skatten.

Når Nova Sea-konsernet setter på hold investeringer på 3 300 millioner er dette grunnet en frykt for ikke å ha nok tilgjengelig likviditet til å forsvare slike investeringer med fremtidig cashflow og ekstern finansiering.

For å sikre næringens mulighet til å fortsatt gjøre nødvendige investeringer i infrastruktur, og derigjennom sikre nødvendig vekst in-shore, eksponert og off-shore, må grunnrentesatsen reduseres betydelig.

Nova Sea ønsker at prosentsatsen for grunnrenteskatten reduseres betraktelig, og tilpasses ønsket proveny.

4.4. Normpris - Fra Nasdaq til normpriseråd

18. november 2022 kom regjeringen med en presisering av hvilken pris som skal ligge til grunn for grunnrenteinntekten. I pressemeldingen kan vi lese følgende:

«Regjeringen har foreslått å bruke normpriser for å beregne grunnrenteskatten selskapene må betale. Uten uavhengige markedspriser er det fare for at selskapene kan flytte

overskuddet til andre deler av konsernet som ikke betaler grunnrenteskatt. Der det er uavhengige parter vil kontraktspriser ligge til grunn for beregningen av grunnrenteskatten».

Regjeringen formulerer i tillegg at «*de vurderer å opprette et uavhengig organ for å fastsette normpriser som grunnlag for skatten».*

Det angis ikke nærmere hvor i næringskjeden uavhengighet gjelder, og vi er derfor i tvil om dette gjelder for hel fisk, eller om noe bearbeiding, som hos oss vil være filetering, også gir at vi kan benytte kontraktspriser. Innen det er fastlagt, anser vi risikoen for å inngå fastprisavtaler for filet som uakseptabelt høy. Vi vil derfor måtte begrense antall ansatte på filetlinja frem til vi kjenner innretningen på dette. Våre beregninger viser at vi i perioden januar-september 2022 ville hatt et «inntektsmessig tap» mot NASDAQ på samlede 179 millioner kroner i Nova Sea, med de konsekvensene dette vil ha for oss i skattespørsmålet. Dette viser hvor viktig det er at en eventuell normpris blir korrekt, og at et eventuelt normprisråd må påse at dette fungerer. Et normprisråd i seg selv, vil være svært kostbart.

Lakseprodusentenes evne til å kunne forutsi fremtidig produksjon- og kostnadsnivå, har bidratt til næringens sterke evne til å bygge marked. Forutsigbarhet er nøkkelen for at norske produsenter sammen med kundene, spesielt supermarkedkjedene, har kunnet bygge marked og øke verdiskapningen. Uforutsigbarhet i eget totalt kostnadsnivå umuliggjør produsentenes mulighet til å kunne tilby langsiktige avtaler. Det blir vanskelig å tilby fastpriser der man i etterkant risikerer å oppdage at egne kostnader overstiger avtalt fastpris. Nova Sea har det siste tiåret bygd marked for videreforedlede produkter ved bruk av langsiktige avtaler. Et normprissystem der hele eller deler av inntektsgrunnlaget ikke skal basere seg på virkelige priser, vil undergrave næringens evne til å bygge marked. Dette vil gå spesielt utover videreforedlingsvirksomheten i Norge.

Vi risikoen for at et normprisråd vil gi priser som er vesentlig høyere enn de prisene som selskapet faktisk har på sine faste kontrakter som veldig høy. Vi ønsker derfor at reelle inntekter legges til grunn.

Vårt forslag er at normprisen utgår og erstattes av faktisk oppnådd salgspris, slik at vi ikke risikerer å betale skatt av inntekter vi ikke har.

4.5. Utviklingskonsesjoner

Følgende skrives i høringsnotatet: «*Departementet foreslår at grunnrenteskatten på havbruk tar utgangspunkt i produksjonen av laks, ørret og regnbueørret knyttet til de ordinære, kommersielle matfisktillatelsene. Ordningen med utviklingstillatelser var midlertidig og ble avsluttet i 2017. Utviklingstillatelsene ble tildelt vederlagsfritt for den perioden utviklingsprosjektet varer, og gir aktørene støtte til utvikling av prosjekter som innebærer innovasjon og investeringer. Ved utløpet av prosjektperioden kan utviklingstillatelsene konverteres til ordinære, kommersielle matfisktillatelser mot et vederlag på 10 mill. kroner per tillatelse. Dette forutsetter at de målkriteriene som ble fastsatt ved tildelingen, er oppfylt. Når utviklingstillatelsene blir konvertert til ordinære matfisktillatelser, vil disse bli omfattet av grunnrenteskatten».*

Dette medfører at oppdrettere som allerede er i gang med bygging, eller vurderer igangsetting av prosjekter risikerer at:

- de ikke får fradrag for investeringen

- risikoavlastningen som ble tildelt i form av konsesjoner til en gitt konsesjonsverdi, blir betydelig redusert som følge av grunnrenteskatten
- prosjekter som oppnår sine målekriterier og konverteres til ordinære konsesjoner som skal generere avkastning på investert kapital, blir påført 40% ekstra grunnrenteskatt på fremtidig inntekt.

Nova Sea tror dette kan medføre at utviklingsprosjekter som ikke er igangsatt i dag, blir lagt på hyllen for godt. **Vi foreslår derfor at utviklingskonsesjonene må inngå i grunnrentebeskatning.**

4.6. Behandling av underskudd

En negativ grunnrenteskatt kan fremføres med rente eller utbetales. For oljenæringen blir negativ grunnrenteskatt utbetalt. I regjeringens høringsnotat foreslås det at det for havbruk skal gjelde at en negativ grunnrenteskatt skal fremføres. Regjeringen skriver i høringsnotatet at årsaken til å velge en slik løsning er at «...*utbetalingsordninger for negative skatteposisjoner i skattesystemet er imidlertid svært sårbare for misbruk i form av uberettigede refusjonskrav og forutsetter derfor gode kontrollmuligheter*». Slik vi leser dette velger man den dårligste løsningen for en kapitalintensiv havbruksnæring på bakgrunn av manglende tillit til bransjen, og at før en eventuell utbetalingsordning kan implementeres skal man «*vurdere om det kan skje tilpasninger ... som kan uthule skattegrunnlaget*». Nova Sea finner formuleringene i høringsnotatet uheldige og opplever at de betviler hele oppdrettsnæringens skattemoral.

Med bakgrunn i finansdepartementets argumentasjon om super-profitt og avkastning i oppdrettsnæringen, vil en periodisering av negativ grunnrente til risikofri rente implisitt bety at oppdrettsnæringen finansierer «den norsk stat» med langt dårligere betingelser enn hva avkastningen ville vært i egen bedrift. Denne kapitalen ville også kunne gå med til ny verdiskapning som forhåpentligvis ville gi staten høyere fremtidige inntekter.

Vi mener at negativ grunnrenteskatt må utbetales og ikke fremføres.

4.7. Offshore oppdrett

Fra Høringsnotatet:

Det vil også kunne oppstå grunnrente i matfiskproduksjon som foregår lenger ut fra kysten enn i dag, som følge av antallsbegrensninger på tillatelser og naturgitte fortrinn, og ved at havbruksaktørene også i slike tilfeller utnytter en del av fellesskapets ressurser. Det taler for at også denne typen havbruk bør omfattes av en grunnrenteskatt på matfiskproduksjon av laks, ørret og regnbueørret, på lik linje med dagens konvensjonelle havbruk.

Utprøving av ny produksjonsteknologi egnet for offshore havbruk vil kreve betydelige investeringer i forskning og utvikling samtidig som oppskalering av produksjonsmateriell vil være svært kapitalkrevende. Det vil i tillegg være en betydelig operasjonell risiko forbundet med de nye løsningene som skal tilpasses den nye produksjonsteknologien.

At fremtidig inntekt av denne satsningen skal inngå i grunnrentebeskatningen kombinert med periodisering av negativ grunnrente, kan medføre store begrensninger på satsningen fremover. I dag praktiseres cashback i olje- og gasssektoren for investeringer, noe som

medfører at det opprettholdes en kontinuitet i investeringene, samt tilbakeføring av likviditet i store risikofylte investeringsprosjekter.

Nova Sea ber om at offshore oppdrett må sikres tilbakebetaling av negativ grunnrente, på lik linje med ordningen for olje- og gasssektoren.

4.8. Det grønne skiftet

Ifølge høringsnotatet vil miljøtiltak som helt eller delvis er knyttet til den grunnrenteskattepliktige havbruksvirksomheten kunne være en fradragsberettiget driftskostnad. Nova Sea har merutgifter på bakgrunn av ønsket om grønn utvikling, herunder eksempelvis økte transportutgifter som følge av frakt av fisk på tog fremfor fly/bil, samt økte utgifter til mer miljøvennlig fôr. Driftskostnadene som dette må inkluderes og belønnes i arbeidet med detaljeringen av skatteforslaget, slik at grønne valg ikke blir redusert i fremtiden.

Nova Sea ber om at regjeringen også inkluderer investeringer i miljøtiltak som fradrag i grunnrenteinntekten. Nova Sea har store prosjekter på trappene, som grønn brønnbåt, mer miljøvennlig slakteri, bruk av biogass, elektrifisering, samt resirkulering av plasten vi benytter. Flere av investeringene er bare delvis knyttet til den grunnrenteskattepliktige havbruksvirksomhet, men det vil være hensiktsmessig at de inkluderes i fradragsgrunnlaget til grunnrenteskatten, som et rent miljømessig tiltak.

Vi ønsker at investeringer i det grønne skiftet gis særskilt fradrag i grunnrenteskatteinntekten, uavhengig av hvor i verdikjeden investeringen gjøres.

4.9. Skjerming av de minste selskapene

Det presiseres fra politisk hold at det er ønske om å skjerme de minste selskapene, noe som hevdes å bli gjenspeilet i skattegrunnlagets bunnfradrag.

Det er særlig tre områder vi ser som utfordrende med det uttalte ønsket om å skjerme de minste kontra det som faktisk foreslås skriftlig i høringsnotatet.

For det første: Bunnfradraget gjelder kun for grunnrenteskatten. Den økte produksjonsavgiften, samt naturressursskatten, vil kreves inn fra alle selskaper, også de små. At små selskaper derfor er helt skjermet for ny skatt, medfører ikke riktighet.

Det andre området som skaper utfordringer for de minste selskapene er hvordan bunnfradraget er innrettet. Det beskrives som et bunnfradrag på henholdsvis 4000 eller 5000 tonn MTB (maksimal tillatt biomasse), men er et kronefradrag basert på gjennomsnittlig fortjeneste per kilo i perioden 2016 til 2020. Vi har gjennomført egne beregninger, for vårt tilknyttede selskap Tomma Laks AS. Dette er et selskap med et samlet konsesjonsvolum på 1608 tonn MTB. Dette lille selskapet vil for begge alternativene for bunnfradrag komme i posisjon for grunnrenteskatt om vi legger regnskapstall for 2021 til grunn.

Våre beregninger støttes av rapporten «Lakseskattens utfordringer» (2022), som viser at terskelen på grunnrentebeskatning vil ligge på 1830 tonn og treffe 63% av bedriftene som

driver med oppdrett. Nova Sea foreslår at bunnfradraget økes til 10 000 tonn MTB, som tilsvarer et kronefradrag på 135 MNOK.

Den foreslåtte økningen i produksjonsavgift og den foreslåtte naturressursskatten bør inntreffe trinnvis og først gjelde når terskelen på bunnfradraget er oppnådd.

Det siste området som er utfordrende for de aller minste selskapene er hvordan produksjonsavgiften tidligere kunne fradragføres mot alminnelig inntekt og redusere selskapsskatten, mens det i dag er foreslått å gå til fradrag krone mot krone mot grunnrenteskatten. For de minste selskapene blir dette i praksis en skatteskjerpelse. Dersom man ønsker å skjerme de minste selskapene, må disse punktene revurderes.

Nova Sea ber om at de minste selskapene gis reell skjerming for alle ulike former for grunnrenteskatt.

5. Konsekvenser av forslaget

Hurdalsplattformen understreker følgende:

«Regjeringen vil legge til rette for videre vekst for å skape flere arbeidsplasser, mer bearbeiding, større verdiskaping og økte eksportinntekter. Dette må skje på en forutsigbar, kontrollert og bærekraftig måte».

De kortsiktige konsekvensene av forslaget ser vi allerede nå:

- Vi har fryst alle store investeringer på land. Med ett slakteri og oppføring av settefiskanlegg medfører dette at 3,3 mrd i investeringer er lagt på is frem til vi kjenner innretningen på grunnrenteskatten.
  - Vi har benyttet 110 millioner kroner på utfylling og av tomt og bygging av kai til fabrikk.
- Med å sette investeringer på land i bero, er det 100 direkte og indirekte arbeidsplasser som er utsatt på ubestemt tid.
- Det er stor usikkerhet for kundekontakter, og om fremtidig bearbeiding opprettholdes og videreutvikles.
- Vi står overfor en politisk risiko vi har vært forskånet for tidligere.
- Det er økt press på lokalt eierskap gjennom formuesskatten og verdsettelsen av konsesjoner, noe som medfører økt likviditetsuttak fra selskapet.

Dersom forslaget blir vedtatt slik det er lagt frem i dag, gir dette følgende langsiktige konsekvenser:

- Vi må reprojektere alle investeringene våre. Det planlagte slakteriet vil måtte nedskaleres, da det ikke vil være lønnsomt å legge opp til bearbeiding i så stort grad som det som ligger i dagens prosjektering. I tillegg må vi vurdere om vi vil investere i to settefiskanlegg, eller satse på ett omarbeidet byggeprosjekt.

- De 100 planlagte direkte og indirekte arbeidsplassene, vil bli langt færre.
- Utviklingen i Nova Sea stagnerer. Vi har ikke ledig kapital til å ekspandere og utvikle oss videre, slik vi har gjort tidligere.
- Vi får redusert evne til å bidra til det grønne skiftet.

I et overordnet perspektiv kan dette bli de langsiktige nasjonale konsekvensene:

- Det blir mindre bearbeiding av produkter i Norge.
- Det kan bli færre norske eiere i havbruksnæringen.
- Det vil bli mindre risikokapital og utviklingskapital i Nordland og i Norge.

Ulike regjeringer og fagmiljøer har skissert en fremtidig mangedobling av verdiskapningen fra sjømatnæringen. Disse visjonene beror på et premiss om at flere utfordringer knyttet til fiskevelferd, miljøpåvirkning og fôrråvarer blir løst, og næringen har derfor investert store summer i FoU for å løse utfordringene.

Vi frykter at denne utviklingen vil stagnere som følge av det foreslåtte skatteregimet, og Norge vil miste sin lederposisjon når det gjelder havbruksteknologi og -kompetanse. Utenlandske aktører vil dermed kunne overta leverandørmarkedet, og svært viktige ringvirkninger i kyst-Norge forsvinner. Som følge av en betydelige lavere innovasjonstakt vil også produksjonsveksten i Norge hemmes.

Vedlegg

1. Om Nova Sea
2. Regneeksemplene – skatt Nova Sea.
3. Nova Seas bidrag til regional utvikling.

Referanseliste

Baker, Bloom & Davis (2016): «*Measuring Economic policy uncertainty*». The quarterly Journal of Economics, Vol 131, Issue 4.

Bjørnland, Hilde Kristine (2019): «*Økonomien rammet av usikkerhet*». BI Business Review 2019.

Junior Consulting & NC/NHHS Consulting (2022): «*Lakseskattens utfordringer. Mulige effekter av grunnrenteskatt på Havbruk*» Egen distribusjon, støttet av ulike sparebanker og næringsforeninger.

Vedlegg 1: Nova Sea – den perfekte balanse

Nova Seas visjon er «Den perfekte balanse». Det betyr at vi skal gjøre riktige produksjonsvalg, med hensyn til biologiske forhold, bærekraftig ressursbruk, marked, og produksjonskostnader. Med base på Lovund er Nova Sea AS en av de største nordnorske produsentene av oppdrettslaks med 26 797 tonn heleid og 4 959 tonn deleid MTB. I 2021 leverte vårt slakteri på Lovund 280 millioner laksemåltider. Vi har 2 settefiskanlegg og 26 ulike oppdrettsanlegg langs hele Helgelandskysten, fra Vega i sør til Arnøya i Nord.

Steinar Olaisen var en av Norges laksepionerer, og gründeren bak det som senere ble Nova Sea. Han gikk bort sommeren 2011, men Nova Sea drives fortsatt etter hans leveregler om ærlighet og nøkternhet i drift, og fokus på kvalitet og bærekraft. Fra de første 1200 smolt i 1972, til over 12 000 000 laks i dag har Nova Sea vokst seg til å bli en av Nord-Norges største oppdrettsselskaper.

På 70-tallet var Helgeland generelt og Lovund spesielt preget av negativ næringsutvikling og en massiv fraflytting. I 1972 bodde det i underkant av 230 personer på Lovund. I dag er Lovund et livskraftig samfunn ute i havet. I juni 2022 feiret Nova Sea 50 år, og i dag bor det 524 innbyggere på denne lille øya. Snittalderen er så lav som 30 år, og det er 31 barn i barnehagen og 80 skoleelever på skolen vår. Alt dette på grunn av lakseeventyret som startet på midten av 70-tallet. I tillegg til arbeidsplassene vi har skapt på Lovund, er det en rekke arbeidsplasser fra Vega i sør til Bodø i nord. Sammen med våre gode oppdrettskolleger på Helgeland, har vi sørget for at det finnes en rekke levekraftige samfunn langs kysten. Nova Sea har med sine datterselskaper og tilknyttede selskaper over 400 arbeidsplasser på Helgeland. Det er dette som bidrar til å skape det Helgeland som finnes i dag, og det er dette som har vært vårt DNA fra første smolt ble satt ut; å skape attraktive arbeidsplasser på Helgeland og bygge opp lokalsamfunnet.

Vår visjon og våre verdier skal gjenspeile alt vi gjør i Nova Sea.

Vedlegg 2: Regneeksempler Nova Sea

Totalt skattetrykk 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Grunnrenteskatt	-	-	-	-	-
Betalbar skatt	222 799	199 415	242 858	153 994	177 646
Produksjonsavgift	-	-	-	-	17 416
Naturressursskatt	-	-	-	-	-
Formue- og utbytteskatt	27 280	29 260	31 680	31 680	31 680
Eksportavgift	10 009	8 989	11 400	11 060	13 948
Eiendomsskatt	925	1 005	1 395	1 593	1 635
Kjøp av vekst på fastpris		63 840		41 496	
Arbeidsgiveravgift	8 844	9 503	9 657	10 294	11 306
Sum skatter	269 856	312 012	296 990	250 117	253 630
Skatt i prosen	24 %	31 %	27 %	31 %	29 %

* Formuesskatt er reelt innbetalt formuesskatt, samt faktisk skatt på utbytte.

Totalt skattetrykk 2017-2021 med foreslått grunnrente- og formuesbeskatning

	2017	2018	2019	2020	2021
Grunnrenteskatt	290 393	281 524	310 242	181 493	195 993
Betalbar skatt	222 799	199 415	242 858	153 994	177 646
Produksjonsavgift	22 792	21 212	25 739	23 847	24 382
Naturressurskatt	22 792	21 212	25 739	23 847	24 382
Formue- og utbytteskatt	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Eksportavgift	10 009	8 989	11 400	11 060	13 948
Eiendomsskatt	925	1 005	1 395	1 593	1 635
Kjøp av vekst på fastpris		63 840		41 496	
Arbeidsgiveravgift	8 844	9 503	9 657	10 294	11 306
Sum skatter	728 554	756 701	777 029	597 624	599 292
Skatt i prosen	66 %	76 %	70 %	74 %	67 %

* Formuesskatt på 150 millioner, tar utgangspunkt i auksjonspris 2020, men øvrige endringer i nivå formuesskatt gitt av statsbudsjett 2023 er ikke inkludert.

Vedlegg 3: Bidrag fra Nova Sea til andre initiativ

Nova Sea bidrar med mange midler til lokal utvikling, være seg festivaler, idrettsarrangementer, eller andre små og store initiativ. Totalt utbetalte midler i perioden 2017 til 2022 vises i tabellen nedenfor:

	2017	2018	2019	2020	2021	2022 <i>akk</i>	2017-2021
Sponsing og støtte	1 107 408	1 696 540	1 468 983	2 750 950	2 179 141	1 870 812	9 203 021
Bidrag til Kystinkubatoren	1 118 762	1 100 012	1 118 762	1 100 012	470 837	322 690	4 908 385
Totalt	2 226 170	2 796 552	2 587 745	3 850 962	2 649 977	2 193 502	14 111 406

Et lite samfunn med mange tilflyttere, har behov for mange nye hus. Noa Sea eier 61,1% av Hamnholmvalen eiendom AS, og har gått inn med 33,4 MNOK i egenkapital for å bygge boliger på Lovund. På den måten tar Nova Sea samfunnsansvar og sørger for at ansatte har en plass å bo når de tar en jobb i selskapet. Midlenes opphav er overskudd fra drift, og med skatteskjerpelser vil det bli mer utfordrende å prioritere boligbygging sammenlignet med i dag.

NOVA
S E A

Nova Sea
NO-8764 Lovund

P +47 75 09 19 00
post@novasea.no
www.novasea.no